

FREDENSBORG
KOMMUNE

Hjemmekompostering

Det begynder i køkkenet...

Hele komposteringsprocessen starter i køkkenet, hvor køkkenaffaldet sorteres i 2 fraktioner: bioaffald og restaffald. Bioaffald kan komposteres, og er som hovedregel alt fra planteriget. Det er f.eks. rester af frugt og grønt, kaffegrums og -filter og brød-krummer, hvorimod kød, fisk og mælkeprodukter ikke må komposteres, det kan give lugtgener og tiltrække skadedyr som rotter og mus.

Se listen over bioaffald, der kan komme i kompostbeholderen. Klip listen ud og sæt den på opslagstavlen eller køleskabet.

Bioaffaldet kan indsamles i en separat lille spand med låg eller i et posestativ på køkkenlågen.

Der findes komposterbare poser af både papir og plast på markedet, de er dog lidt dyrere end almindelige plastposer - de kan gøre arbejdet lettere, men er ikke strengt nødvendige.

Almindelige plastposer må ikke komme i komposten.

Det fortsætter i haven...

Den bedste omsætning i kompostbeholderen opnår man, hvis bioaffaldet blandes med haveaffald. Undgå at komme syge planter og frøkrudt i beholderen.

Køkkenaffaldet kan være for vådt og kan derfor klaske sammen og begynde at lugte. Bland det med haveaffald såsom visne stauder, kviste, grene i småstykker og blade.

En kompostbeholder passer stort set sig selv. Bioaffaldet fra køkken og have fyldes i og bliver efterhånden omsat til næringsrig kompost. Mikroorganismer og smådyr starter omsætningen, og kompostorme sørger for at omdanne affaldet til muld.

Komposten skal blot have luft, vand og varme, så kommer det helt af sig selv.

Og ender som frugtbar kompostmuld. . .

Når man tager kompostbeholder i brug, kan der godt gå et års tid, før omsætningen af køkken- og haveaffald er færdig.

Den omsatte kompost er typisk de nederste 30 cm, og den vil ligne almindelig jord med lidt rester af grovere materialer.

Det er ikke alt, der omsættes lige hurtigt. Det ikke-omsatte materiale kan kommes tilbage i beholderen.

Det tager tid, men man er ikke i tvivl om, hvornår komposten er færdigomsat, så vil den dufte som skovbund, og der vil ikke længere være kompostorme at finde.

Den færdige kompost kan bruges til mange formål året rundt.

Komposten tilfører jorden næringstoffer og er med til at løsne samt øge jordens evne til at holde på luft og vand.

Om foråret er den færdige kompost velegnet til udbringning i køkkenhaven i et tyndt lag, til blomsterbede, som topdressing til græsplænen, som pottemuld (blandet med sand/grus) m.m.

Er kompostbeholderen meget fuld om efteråret, kan den halvtomsatte kompost bruges som jorddække i bede eller køkkenhave.

Sådan gør man...

Find et godt sted i haven til kompostbeholderen, helst i skyggen.

Et godt sted kan være ved siden af affaldsstativet, hvor man alligevel skal hen med restaffaldet, ved køkkenhaven eller ved kompostbunken med haveaffald, hvis du har en sådan i forvejen.

Sørg for, at der er god plads omkring, så bliver det lettere, når beholderen skal tømmes.

Stil ikke kompostbeholderen lige under et vindue og undgå at stille den alt for langt væk - tænk på turen henover græsplænen en regnvåd efterårsdag!

Stil kompostbeholderen, så den er i kontakt med jordoverfladen - endelig ikke på fliser eller anden fast grund.

Den kommunale kompostbeholder leveres med et beluftnings- og ormerør. Beluftningsrøret sørger for, at der føres frisk luft ned i centrum af beholderen, og ormerøret sikrer ormerne en frostfri tilværelse om vinteren og kølighed om sommeren.

Ormerøret skal graves ned i jorden og forbindes med beholderens bund. Løsn evt. jorden, hvor kompostbeholderen skal stå, i et spadestiks dybde og udlæg træflis, det giver kompostormene mulighed for at søge ud.

Start med at komme ca. 20 cm groft materiale, f.eks. kvas og smågrene, i kompostbeholderen, før det grønne køkkenaffald kommer i. Dette bundlag sikrer, at der kommer luft til processen, og at det våde køkkenaffald ikke klasker sammen.

Herefter kan man tilsætte kompostorme, der kan købes hos de fleste planteskoler og byggemarkeder eller få en lille portion fra naboen.

Der er 3 hovedregler for at kompostere.

Sørg for at følgende er til stede i kompostbeholderen:

Fugtighed. Komposten må hverken være for våd eller for tør, men med en passende fugtighed. Så trives mikroorganismene, der skal nedbryde det grønne affald, nemlig bedst.

Ilt. Komposten behøver ilt. Kompostorme vil hjælpe til ved at grave luftgange i komposten, men de skal stadig have luft.

Det er godt at lufte komposten igennem med en greb eller en beluftningsstok (en stok med 2 vinger, der bredder sig ud, når stokken trækkes retur), så fremmer man også omsætningsprocessen.

Blandet affald. Det er en god ide at blande køkkenaffaldet med lidt haveaffald – det kan være f.eks. blade, blomster, tørt græs og hækafklip.

Mikroorganismene trives bedst, hvis de får begge typer affald. For meget af en slags hæmmer processen, men noget af hvert fremme processen.

Flere gode råd:

Lad græsset ligge. For store mængder vådt græs eller blade kan få komposten til at klasse sammen.

Lad bladene og det afklippede græs blive liggende i haven eller vendt med at rive det sammen, til det er tørt.

Kompostorme kan med fordel tilsættes. De fremmer omsætningen i beholderen.

Ormene kan købes på planteskoler og havemarkeder eller få en portion hos naboen.

Syge planter og frøkrudt bør ikke komme i kompostbeholderen. Ofte vil temperaturen i beholderen dog være så høj, at det dræber ukrudtsfrø og sygdomskim, men man kan ikke være sikker på, at temperaturen har været høj nok overalt i beholderen. Ukrudt, der ikke er gået i frø, kan fint komposteres.

Fluer i komposten afhjælpes ved at dække det friske køkkenaffald med lidt haveaffald eller træflis. Fluerne er harmløse, men kan være generende når låget løftes af.

Komposten lugter. Er komposten blevet for våd, kan den begynde at lugte. Brug beluftningsstokken /greben og tilsæt mere haveaffald.

Hjælper det ikke, skal beholderen "stikkes om" – tøm indholdet ud på jorden eller i en trillebør. Bland det godt med findelt haveaffald og hæld det hele tilbage i kompostbeholderen.

Citrusfrugter er ofte sprøjtet med stoffer, der hæmmer mug, og de er derfor svære at kompostere. For at undgå at finde rester efter sprøjtemidler i den færdige kompost skal citrusfrugter og bananskræller til restaffald.

Liste over de meste almindelige typer affald
og om de kan komposteres eller ej!

BIOAFFALD

Affald til kompost Fra køkken

Brødrester
Frukt
Grøntsager - også kogte
Gødning og strøelse fra mindre
kæledyr f.eks. kaniner
Kaffegrums med filter
Køkkenrulle og madpapir i små
mængder
Nøddeskaller
Potteplanter
Ris
Teblade med filter
Visne, afskårne blomster
Æggeskaller - knuste

Fra haven:

Blade
Blomster
Grøne - findelte
Græs - tørt
Hækafklip
Kvas
Kviste
Nedfaldsfrugt - små mængder
Staudefklip
Ukrudt - uden frø

RESTAFFALD

Må ikke komposteres

Fra køkken:

Aske - også fra grillkul og
cigaretter
Bananskræl
Bleer
Citrusfrugter
Fisk
Kattegrus - katte- og
hundefækalier
Kød og fedt
Kød- og benmel
Mælkeprodukter
Osteskorper
Papir med farver
Pålægsrester
Støvsugerposer

Fra haven:

Gadeopfej
Jord
Syge planter
Træ - imprægneret eller
malet.
Ukrudtsfrø

Er du i tvivl om noget bestemt
kan komposteres, så lad være -
kom det hellere i skraldespan-
den sammen med restaffaldet.

Der er flere gode grunde til at hjemme kompostere:

Kompostering i lukkede kompostbeholdere er egentlig bare en rationel og styret udgave af den omsætning, der sker i naturen med alt affald fra planter og dyr.

Med en kompostbeholder i haven får man glæde af affald, der ellers ville gå til forbrænding. Det grønne køkkenaffald udgør ca. 30 %, og ved kompostering sikrer man, at gode næringsstoffer bliver i egen have.

Når man bruger kompost, vil havejorden forbedres, ikke blot med gode næringsstoffer, så kunstgødning af haven kan undgås, men havejordens struktur vil også ændre sig, så jorden holder bedre på fugtigheden og mindsker dermed behovet for vanding.

Læs i denne folder, hvordan man kommer i gang med at kompostere. Disse anvisninger tager udgangspunkt i kompostering i en lukket kompostbeholder.

Man kan også kompostere i åbne beholdere - processen kan være sværere at styre, det tager længere tid og er mere udsat for skadedyr.

YDERLIGERE INFORMATION :

Hvis du ønsker yderligere informationer, kan du henvende dig til kommunen, hvor medarbejdere i Natur og Miljø vil være behjælpelig.

Der findes mange typer kompostbeholdere og i forskellige størrelser. De kan købes i fx byggemarkeder. Du skal vælge en beholder, der er rottesikret.

FREDENSBORG KOMMUNE

Natur og Miljø

Egevangen 3B

2980 Kokkedal

Tlf. 72 56 50 00

miljo@fredensborg.dk

www.fredensborg.dk

Fredensborg Forsyning

Højvangen 25

3480 Fredensborg

Tlf. 72 56 50 00

affald@fredensborg.dk

www.fredensborg.dk

